

Wietse Cor Faber

De Friese melkveehouders Wietse Cor Faber en Jannie Swiersma zoeken constant naar uitdagingen. Een zelf ingestuurd genomonderzoek zorgde voor zo'n uitdaging.

Aantal koeien: **165**Aantal stuks jongvee: **130**Quotum: **1,6 miljoen kg**Rollend jaargem.: **9982 4,16 3,43**Hoeveelheid land: **115 ha**

In de hal van het woonhuis van Wietse Cor Faber (41) en Jannie Swiersma (48) in Wijnjewoude staat een net afgeleverd bedrijfsbord te glimmen. Vol trots laat Faber het bord, met daarop stalfavoriet Zwaantje 81 samen met twee van haar kalveren, zien. Het verhaal achter de gitzwarte O Mandochter is op z'n minst bijzonder. Faber liet Zwaantje op eigen initiatief en uit nieuwsgierigheid op genomics onderzoeken bij CRV. Een hoge merkeruitslag zorgde ervoor dat de Zwaantjes nu midden in de foktechnische belangstelling staan. Inmiddels is er een stierkalf richting CRV gegaan en er wachten nog drie stiertjes op een eventueel vertrek naar Ierland en Italië.

Oude pedigree, toch stiermoeder

De Zwaantjefamilie presteerde al lange tijd goed op het Friese melkveebedrijf. De hoge, probleemloze producties waren voor Faber aanleiding om de Zwaantjes te spoelen. 'We gebruikten altijd wat aangekochte laatstekansembryo's voor probleemkoeien. Daar kwamen wel goede koeien van, maar het gaf me niet het juiste gevoel omdat ze niet zelfgefokt waren. Daarom wilde ik liever een keer een eigen koe spoelen voor het winnen van deze laatstekansembryo's', vertelt Faber. Een van de koeien die hiervoor werd gebruikt, was Lord Lilydochter Zwaantje 20. 'Het was een heel eigenzinnige, sterke koe die goed fokte en heel vruchtbaar was.' In vier spoelingen produceerde de Lord Lilydochter in combinatie met Slo-

Een uit nieuwsgierigheid ingestuurde genomtest maakte van Zwaantje 81 opeens een stiermoeder

Van stalfavoriet naar stiermoeder

In de 165-koppige veestapel van Wietse Cor Faber produceerde Zwaantje 81 (v. OMan) probleemloos veel melk. Op eigen initiatief liet de veehouder genomonderzoek doen met een hoge uitslag als gevolg. De foktechnische belangstelling is voor Faber de 'jus', net als de succesvolle ervaringen met hennep in het rantsoen.

tekst **Florus Pellikaan**

gan, Harry, Classic en OMan meer dan tachtig embryo's. Het zorgde voor een grote dochterschare binnen de 165-kop-

pige melkveestapel van Faber. Daaronder is de met 85 punten ingeschreven OMan-dochter Zwaantje 81 de absolute stalfavo-

Stiermoeder Zwaantje 81 (v. O Man) met haar twee Sunsetdochters Zwaantje 174 en Zwaantje 171

Alger Meekma

riet. 'Ze is mijn ideale melkkoe. Probleemloos en met conditie maakte ze als tweedekalfskoe een 305 dagenlijst van meer dan 15.000 liter melk. Het is geen keuringskoe, maar wel een boerenkoe die helemaal in balans is.'

De zoektocht van Faber naar een nieuwe koe voor het produceren van embryo's duurde dan ook niet lang. 'Maar vóór het spoelen heb ik Zwaantje 81 puur uit nieuwsgierigheid laten onderzoeken op genomics bij CRV. De uitslag was een bevestiging van de hoge verwachtingswaarde en kwam overeen met haar prestaties in de praktijk.'

Toch zorgde de uitslag niet direct voor een stiermoederstatus, vanwege de oude pedigree met OMan, Lord Lily en Sunny Boy. Het aanbod van Faber dat CRV zonder verplichtingen een stier voor het spoelen mocht bepalen, vormde uiteindelijk de aanleiding voor de ki-interesse. In overleg werd Zwaantje gespoeld met de genomstieren Edison en Sunset. Ze bleek een goede fokkoe. 'Naast de stiertjes zijn ook alle vaarskalveren onderzocht en er zit er niet een met een echt slechte uitslag tussen. Voor meerdere vaarskalfjes is inmiddels ook al ki-interesse.'

De plotselinge foktechnische belangstelling was niet Fabers eerste doel. 'Ik wilde de koe spoelen om er hier in de stal meer nakomelingen van te krijgen en als ik haar zou kunnen klonen zou ik dat doen. Het is een ideale koe voor een luie robotboer', zegt Faber. 'De grote hoeveelheid melk maakt deze koe zo goed. Niet alleen de melk in de eerste 305 dagen, maar ook die in het tweede deel van haar lange lijsten.' Zo produceerde Zwaantje in haar tweede lijst in 553 dagen 22.831 kg melk met 4,27% vet en 3,65% eiwit, goed voor 134 lactatiewaarde. 'Iedereen heeft het altijd over tussenkalf tijd, maar dat vind ik echt een onbelangrijk kengetal. Als een koe persistent veel melk produceert, mag ze best een tussenkalf tijd van vijfhonderd tot zeshonderd dagen hebben. Afkalven is een risico en arbeidsintensief.'

90 procent genomicstieren

Het spoelen van Zwaantje 81 met hoge genomicstieren was een bewuste keuze. 'We insemineren wel negentig procent van de koeien met jonge genomicstieren en we hebben van Atlantic, Sunset en Edison al goede kalveren. Het past bij mijn nieuwsgierige karakter. Daarnaast krijg

De sinds 2007 draaiende robots geven meer vrijheid, maar maken ook kwetsbaar

ik bij fokstieren ook geen garantie dat ze goed op mijn veestapel passen omdat ze dat bij de buurman blijken te doen. De ene genomicstier zal wat omhooggaan en de andere wat naar beneden, maar dat gebeurt bij fokstieren ook.'

Het gebruik van genomicstieren op de Zwaantjes heeft nog een reden. 'Als je met deze koeien foktechnisch verder wilt, zul je enig risico moeten nemen en dan kan het zijn dat je op papier misschien een keer een misser hebt. In de praktijk valt dat uit zo'n goed fokkende familie wel mee en blijft er altijd nog een goed bruikbare melkkoe over.'

Inmiddels lopen er negentig Zwaantjes, vanuit verschillende familietakken, in de stal van Faber. Maar verwend worden de Zwaantjes zeker niet. 'We verzorgen alle koeien goed, maar toen er gisteren tien koeien tochtig waren, liep Zwaantje 81 daar ook gewoon tussen. Als je die koe apart zet, breekt ze alles af.'

Hennep goed voor gezondheid

Van de spanning die de foktechnische belangstelling en de et- en ivp-sessies met zich meebrengen, geniet Faber. 'Alle dagen alleen koeien melken geeft mij onvoldoende uitdaging. Ik heb gewoon prikkels nodig en de fokkerij geeft die, maar ook de groei van het bedrijf en andere innovaties.'

Faber doelt daarmee bijvoorbeeld op zijn experiment met het verbouwen van hennep vorig jaar. 'Het begon eigenlijk als een grap. Een perceel was door de stalbouw een beetje stuk gereden en toen zei

Structuurbron hennep is een vast onderdeel in het teeltplan geworden

‘Iemand dat hennep een mooie teelt was.’ De fantastische zomer zorgde voor een gewas van drieënhalve meter hoog op het moment van hakselen. Faber liet een deel van de hennep drogen om als structuurbron aan de kalfjes te voeren en kuilde de rest in een aparte kuil in en voerde de koeien daarvan 0,6 kilo droge stof per koe per dag. ‘Het voeren van hennep is gewel-

dig goed bevallen. Het product ruikt heerlijk en het raakt zijn prik nooit kwijt, maar het is meer dan alleen een structuurbron. Het heeft een positieve invloed op de totale gezondheid van de koe. Sinds we dit jaar weer hennep voeren, zijn de koeien zichtbaar goed tochtig en zie ik negentig procent van de koeien afbloeden’, vertelt Faber enthousiast. ‘Ook lopen de koeien weer als een trein op de robot. Het robotbezoek is met drie- tot vier tiende melkingen gestegen’, zegt Faber en verwijst daarmee naar het gemiddelde van 3,2 tot 3,4 melkingen per dag.

Dit jaar mislukte de hennep teelt door forse structuurschade van de grond. ‘Omdat het vorig jaar zo goed ging, dachten we er dit jaar te makkelijk over. Maar hennep vraagt goede grond met een goede structuur. Dit is leergeld geweest.’ Een jaar geen hennep voeren was voor Faber echter geen optie. Hij kocht daarom tweehonderd gewikkelde balen met hennep aan. De prijs is volgens Faber ongeveer de helft van die van luzerne.

Robot maakt kwetsbaar

Sinds 2007 melkt Wietse Cor Faber met twee robots en in 2011 kwam daar bij de uitbreiding van de ligboxenstal een derde robot bij. Spijt van de aanschaf van de robots heeft Faber niet, maar onverdeeld positief is hij ook niet. ‘Robotmelken geeft je absoluut meer vrijheid, maar dat is wel betrekkelijk. De robot belt altijd als je net weg wilt of een goed gesprek hebt met je vrouw’, vertelt Faber glimlachend. ‘Daarnaast maakt een robot je ook kwetsbaar bij bijvoorbeeld ziekte. Er zijn genoeg mensen die traditioneel kunnen

melken, maar robotmelken vraagt zeker bij een groot koppel nog meer kennis. Het is namelijk de kunst dat je ondanks dat je niet alle koeien door de melkstal krijgt, toch een zieke koe vroegtijdig opmerkt en het liefst eerder dan de robot.’

Mede in verband met die kwetsbaarheid heeft Faber fulltime medewerker Piet Bruinsma in dienst. ‘Heb je iemand maar twee dagen per week, dan doe je samen grote klussen zoals klauwbekappen, maar dan leert de medewerker niet om de robot te managen. Daar wilden wij wel bewust tijd voor maken.’

De melkkoeien zijn verdeeld in twee lactatiegroepen: een vaarzensgroep en een groep oudere koeien. ‘Als een koe als de OMan bij de robot staat, slaat ze twee keer met haar kop en alle koeien zijn weg. Om nieuwmelkte vaarzen de weg naar de robot te leren, moet je die oudere koeien er gewoon niet bij hebben. De vaarzensgroep telt ook hooguit 55 dieren.’ Richting de toekomst wil Faber graag nog verder uitbreiden naar minimaal een miljoen kilo melk per persoon. ‘En als het kan nog liever naar anderhalf miljoen per persoon. Ik wil geen saai leven hebben en groei geeft “jus” op het werk. Die prikkels en spanning heb ik nodig. Als je de ene stap zet, moet je de volgende alweer in je hoofd hebben.’

Problemen richting de toekomst ziet Faber ook en het grootste probleem is volgens hem goed personeel. ‘Er komen steeds minder melkveebedrijven en daardoor ook steeds minder jongens die het vak in een bedrijf hebben geleerd. Het zal dus een grote uitdaging worden om in de toekomst goed personeel te vinden en te houden.’

Jaarrond krijgen de melkkoeien 0,6 kilo droge stof hennep door het rantsoen en dat heeft een positieve invloed op de gezondheid

